

ALGEMEEN HANDELSBLAD.

ABONNEMENTSTRIJS VOOR 3 MAANDEN:
 Voor Amsterdam..... f7.50. Voor de overige Steden des Rijk's / 8.50.
 De Zondags-Editie..... „ 1.50. Afzonderlijke Couranten..... „ 0.10.
 Ieder loopend Kwartaal moet voldaan zijn uiterlijk op den 15den der 3de maand.

Maandag 13 October.

UITGEVERS-DIRECTEUREN, GEBOEDENE DIEDERICH.
 Brieven Franco aan het Bureau Handelsblad.

PRIJS DER GEWONE ADVERTENTIE.
 Van een tot zeven regels, begelve de 35 c. zegelgeld..... f1.75.
 Iedere regel meerder..... „ 0.25.
 Buitengew. groote Lett., naar mate de ruimte die zij beslaan, à 25 c. per regel.

Tweede Editie

ZONDAG-AVOND.

BUITENLAND.

Engelsche Post.

LONDEN, Vrijdag 10 October (des Avonds).

Eerstdaags zal weder eene aanzienlijke hoeveelheid krijgshenoodigheden naar Adelaide, Honduras, Jamaica, Ascension, Malta, Gambia, Sierra Leone, Hongkong, St. Helena, Demerary, Gibraltar, Barbados en Colombo worden gezonden.

— Bij den juwelier Richard Willis heeft in een der laatste nachten eene brutale inbraak plaats gehad, zijnde onder anderen geroofd 500 aquamarins, 5000 donkerkleurige amethisten, 500 gele dito en verscheiden diamanten en andere kostbaarheden. Eenige der daders zijn gevat.

— Het is den opper-intendant van politie, den Heer Lund, ten laatste gelukt W. J. Robson, die het bestuur van het glazen paleis zoo zwaar bestolen heeft, te Kopenhagen, door den derwaarts gezonden politie-sergeant Copping te doen arresteren, en in dit oogenblik is hij, onder goed geleide, herwaarts gebragt. Na de volvoering van zijn misdrijf was Robson nog gedurende acht dagen in deze hoofdstad gebleven, en is toen, onkenbaar vermomd, eerst naar Frankrijk en België, van daar naar Hannover en eindelijk naar Kopenhagen gereisd. Heden heeft Robson voor de politie-regtbank van Lambeth teregt gestaan, doch is de zitting alleen besteed aan het hooren van getuigen, terwijl de advocaat van den beschuldigde zich later zal doen hooren, zijnde met de verdediging nog niet gereed. De aangeklaagde werd naar de gevangenis teruggevoerd.

— Benige onzer dagbladen deelen als eene zeer natuurlijke zaak de volgende advertentie mede. John Fletcher, afgestapt in de herberg het Koningshoofd, heeft het genoegen het geëerd publiek, hetwelk de wedrennen van Wilsow bezoekt, te verwittigen, dat het hem is mogen gelukken den Heer John Smith van Dudley, denzelfden die William Palmer te Stafford heeft opgehangen, voor eenige representatie te engageren. Ook is hij zoo gelukkig geweest, door middel van een zijner vrienden te Liverpool, zich eene pop te verschaffen, die het gelaat, de juiste trekken, kortom een sprekend gelijkend afbeeldsel van den misdadiger daarstelt en met dezelfde kleederen als deze op den dag der terechtstelling droeg. Er is een schavot met eene galg, benevens een stoet van officieren in uniform en alles wat tot eene juiste voorstelling der executie behoort. Dagelijks zullen er twee voorstellingen plaats hebben, de eerste des avonds ten 6 ure.

Duitsche Post.

WEENEN, 9 Oct. Men spreekt alhier van op handen zijnde wijzigingen in het kabinet, welke echter geen ander doel zouden hebben, dan om meer eenheid in de hooge takken van bestuur te brengen.

— Uit eene goede bron wordt gemeld, dat nevens de bekende circulaire van Prins Gortschakoff, niet alleen te Parijs, maar ook alhier eene tweede nota van het Petersburgsche kabinet is ontvangen, waarin de Russische regering Oostenrijk aanbeveelt, om zich tegen de maatregelen van Engeland en Frankrijk, ten aanzien van Nagels, zoo veel mogelijk te verzetten. Van eene andere zijde wordt berigt, dat de Fransche regering vóór eenige dagen eene nota heeft gezonden aan ons kabinet, waarin het zich bereid verklaart, om het Napoleische vraagstuk in der minne te verreefien, waartoe de eerstdaags te openen conferentie de gelegenheid zouden verschaffen. Het heerschende gevoelen blijft ook hier, dat eene minnelijke schikking op handen is.

— Men meldt uit Cattaro van 29 Sept. jl. aan een onzer dagbladen, dat Vorst Daniël niet te vergeefs de edelmoedigheid van Oostenrijk, Frankrijk en der andere mogendheden, die op het Parijsche congres vertegenwoordigd zijn geweest, heeft ingeroepen. De zaak van Montenegro is zoo goed als geschikt. De voorzitter van den senaat heeft getoond een bekwaam staatkundige te zijn; hij heeft in een nieuw memorandum doen opmerken, dat Turkije slechts sedert 30 April 1856 in internationale betrekking met de Europeische mogendheden was geraakt, en dat bij gevolg, ook Montenegro niet dan sedert dat tijdstip in dergelijke betrekking met Turkije en Europa had kunnen komen. De Prins heeft ter zelfder tijd aan Frankrijk en Oostenrijk de vergunning gevraagd, dat drie zijner neven in de Fransche en Oostenrijksche inrigtingen hunne opleiding ontvangen mogen. Dit verzoek is toegestaan; een dezer neven gaat naar Weenen, de twee anderen naar Parijs.

BERLIJN, 11 Oct. (des ochtends). De Koning wordt heden avond alhier verwacht. De Koningin is wegens ongesteldheid genoodzaakt, te München te blijven.

— De Prins Frederik Willem van Pruisen zal zich in de tweede helft der loopende maand naar Windsor begeven, ten einde bij het Britsche hof een bezoek af te leggen.

— De Deensche regering heeft den doorvoertol in Holstein-Lauenburg van 5 op 1 sch. per 100 pond verminderd.

FRANKFORT, 10 Oct. De Prins van Pruisen is gisteren te Stuttgart aangekomen, om een bezoek af te leggen bij de Keizerin-weduwe van Rusland en den Koning van Wurtemberg.

— De conferentie van het tolverbond, te Eisenach vergaderd, heeft den wensch te kennen gegeven, om de belasting op levensmiddelen te verminderen, daarentegen die op buitenlandsche voortbrengselen, welke de Duitse nijverheid bedreigen, te verhogen.

— De Heer Moritz von Haber is uit Weenen hier teruggekomen. Gisteren begaf hij zich naar Darmstadt, om de beraadslagen van het bestuur der Darmstadsche bank bij te wonen. Men verzekert, dat deze inrigting nieuwe financiële operatie voorbereidt.

— De verwachting, dat tusschen de verschillende partijen, welke zich sedert het jaar 1848 alhier gevormd hadden, meer eenheid en toenadering zou ontstaan, is niet vervuld geworden. Op den 16den en 17den zullen de verkiezingen tot zamenstelling der collegien, door welke de leden van het nieuwe wetgevend lichaam moeten gekozen worden, plaats hebben en men voorziet een levendigen strijd.

Fransche Post.

PARIS, Vrijdag 10 October.

De Keizer dringt zeer bij de Zwitsersche regering aan op de invrijheidstelling van de Koningsgezinde gevangenen van Neufchâtel, en schijnt overtuigd, dat de Koning van Pruisen zich zeer toegevend zal betoonen ten aanzien van eene schikking, welke de aansluiting van Neufchâtel aan Zwitserland ten gevolge zou hebben.

— Heden is niets naders omtrent de Napoleische aangelegenheden vernomen. De schrijvers van het *Journal des Débats* verklaren rondweg, dat zij, bij de menigte van tegenstrijdige opgaven, volstrekt niet weten, wat al dan niet van deze duistere zaak mag geloofd worden. Het heerschende gevoelen blijft evenwel, dat de spanning een vredelievend einde nemen zal.

— Naar mate de uitzigten op eene vredelievende oplossing van de Napoleische geschillen vermeederen, wordt de ongerustheid nopens de voortdurende bezetting van de vorstendommen door de Oostenrijksche troepen grooter. Het komt velen voor, dat deze handelwijze der Oostenrijksche regering eene soort van overtreding, zoo niet van de letter dan toch van den geest des Parijschen vredesverdrags is. Ook moet er bij de mogendheden, die dat verdrag onderteekend hebben, ernstig sprake zijn, om aan dien staat van zaken een einde te maken, en zou dit punt een der eerste zijn, welke op de aanstaande conferentie zullen worden ter tafel gebragt.

— In een schrijven uit Konstantinopel wordt gemeld, dat de Donau-Vorstendommen gelijktijdig zullen worden bezet door Turksche en Oostenrijksche troepen. Daar dit berigt echter geheel in strijd is met de bepalingen van het Parijsche vredes-verdrag, zoo vereischt het alleziens bevestiging.

— De Heer de Bourqueny heeft aan de Fransche regering zeer gewichtige dépêches gezonden nopens de staatkunde van Oostenrijk in het Oosten, en de half-officiële Parijsche dagbladen hebben werkelijk last bekomen,

om eene scherpe taal tegen Oostenrijk af te slaan. Hierbij zal het evenwel niet blijven; de Westersche mogendheden maken eene voorloopige nota aan het Weener kabinet in gereedheid.

— Brieven uit Konstantinopel van 3 dezer melden, dat de regier Chukri, een tegenstander der hervormingen, te Kutsal onlusten heeft doen ontstaan; de Porte heeft er troepen heengezonden. Men koestert eenige vrees voor verstoring in Syrië.

— Tijdingen uit Athene melden, dat de gewanten tegen den verkoop der staats domeinen geprotesteerd hebben.

— Het schijnt zich te bevestigen, dat eerstdaags te Parijs conferentie zullen geopend worden, met het doel, om aan alle nog hangende staatkundige verwikkelingen een einde te maken. Daaronder behooren de geschillen nopens het bezit van het Slangen-eiland en den afstand van Bolgrad, de zaak van Neufchâtel en het Napoleische vraagstuk. Wat dit laatste betreft, wordt uit eene goede bron gemeld, dat geen twijfel meer bestaat nopens de vredelievende bedoelingen van de Fransche regering, maar dat Engeland zich nog niet verklaard heeft.

— De Keizer heeft heden eene wapenschenouwing op het veld van Mars gehouden, over een gedeelte der troepen van de Parijsche bezetting.

— De maarschalk Francisco Serrano y Dominguez, Spaansch gezant, heeft heden een bezoek aan Prins Jerome gebragt. Ook de kolonel Barman, afgevaardigde van het Zwitsersche eedgenootschap, is bij Z. K. H. ontvangen.

— Uit de thans opgemaakte staten blijkt, dat de indirecte belastingen gedurende de maand Sept. jl. 16,199,000 fr. meer dan in 1854 en 14,500,000 fr. meer dan in 1855 hebben opgebracht.

— Gisteren is in de zaal van en bijna op dezelfde plaats waar vroeger Mw. Emile de Girardin zat, hare marmeren buste, vervaardigd door den Heer Robinet, geplaatst. Alleen zij, die een bijlet van de hand diens bekamen kunstenaars, die bijna een jaar aan de vervaardiging van dit merkwaardig kunstvoortbrengsel besteed heeft, bekomen, zullen tot de beschouwing dezer schoone buste toegelaten worden.

— Het correctionele hof van Parijs heeft de Heeren Belligarique, redacteur, en Chaix, drukker van het dagblad *le Commandaire*, respectievelijk veroordeeld tot 3 maanden gevangenisstraf, benevens 500 en 300 frs. boete, wegens overtreding der drukperswetten.

— Het te Madrid uitkomende dagblad *Epoca* verzekert, dat de maarschalk Espartero zich thans bezig houdt met het ontwerpen van een manifest, hetwelk hij zal uitvaardigen, zoodra de op Spanje drukkende staat van beleg zal zijn opgeheven. Deze opgaf wordt van eene andere zijde tegengesproken, met bijvoeging evenwel, dat de maarschalk bepaaldelijk voornemens is om zich te verantwoorden en omtrent den algemeenen toestand die inlichtingen te geven, welke noodig zullen worden geacht, maar dat hij ten dien einde de bijeenkomst van de Cortes zal afwachten.

— De Spaansche regering heeft bepaald, dat in gemeenten, waar geene begraafplaatsen aanwezig zijn voor de lijken van personen, tot andere gezindheden behoorende dan de Katholieken, afzonderlijke gronden ten dien einde zullen worden aangewezen. Voorts heeft zij gelast, dat staatkundige misdadigers voortaan zullen worden gedeporteerd naar de Marianna-eilanden in stede van naar de Philippijnsche of de Antilles.

Den 5den Oct. is de maarschalk Narvaez te Madrid aangekomen, vergezeld door den hertog de Sevillano, die hem was te gemoet gereisd. Twee uren na zijne aankomst had de maarschalk reeds een bezoek gebragt aan den minister, maarschalk O'Donnell, waarna hij door de Koningin en haren doorluchtigen echtgenoot was ontvangen. De Koningin was destijds lijdende aan eene ligte ongesteldheid, doch had er prijs op gesteld om den maarschalk onverwilt een blijk van hare welwillendheid te geven. Het onderhoud, hetwelk de maarschalk had gehad met de Koningin zoowel als met den maarschalk O'Donnell had, zoo gemeld wordt, alleziens gewenschte uitkomsten opgeleverd. Dat het gebeurde aanleiding geeft tot allerlei gissingen, zal wel geen betoef behoeven.

BINNENLAND.

AMSTERDAM, Zondag 12 October.

„Bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal is ingekomen eene voordragt op de regeling der zamenstelling en bevoegdheid van den raad van state. Deze voordragt is, even als de memorie van toelichting, geheel gelijkluidend met die, welke in de vorige zitting is ingediend. De memorie alleen is ditmaal door den minister van justitie, den Heer v. d. Bruggen, als voorzitter van den raad van ministers, geteekend.

Bij de genoemde vergadering is ook ingediend een ontwerp, ter wijziging van het vierde hoofdstuk der staatsbegroting voor 1855. Voor deze wijziging wordt voorgesteld de verhooging van het art. der geregtskosten, met f24,000 en eene vermindering van andere artikelen voor dit bedrag, weshalve het eind-cijfer geene verandering zoude behoeven te ondergaan. Als oorzaken van het tekort der geregtskosten worden gelijksoortige aangevoerd als zich, betreffende deze aangelegenheid, in 1854 hebben doen gevoelen.

Z. M. heeft bepaald, dat de commissarissen van politie, in de arrondissementen-hoofdplaatsen in functie, bij eene gewone zwarte kleeding, zullen dragen om den hals en over het vest *en sautoir* een lint van oranje-zijde, breed 6 Ned. duimen, met zilver geboord, aan welk lint, midden voor de borst is hangende een zilveren penning met het Rijk's wapen en het opschrift *commissaris van politie der gemeente*; dat gelijk onderscheidingsteeken met het opschrift van *commissaris van rijkspolitie*, zal worden gedragen door de commissarissen speciaal voor de rijkspolitie aangesteld, en dat de commissarissen van politie in de gemeenten, alwaar geene regtbank gevestigd is, dergelijken penning zullen dragen aan een koord van oranje zijde.

Z. M. heeft besloten, dat de bepalingen van het besluit van Oct. 1840, in verband met die van het besluit van 18 Maart II., omtrent het stoken van gedistilleerd uit aardappelen, vooreerst na 15 Oct. van kracht blijven totdat zij door andere zullen zijn vervangen.

Z. M. heeft aan Dr. T. J. van Halen, te Roermond, vergunning verleend tot het aannemen der onderscheidingsteekenen van kommandeur der Spaansche orde van Isabella la Católica. — Benoemd tot kantonregter te Apeldoorn Mr. J. F. H. van der Feltz, thans kantonregter te Lochem; tot regter in de arrond.-regtbank te Rotterdam Mr. H. A. A. van Berkel, thans plaatsvervangend kantonregter te Delft.

Ter vervulling der vacature van de predikantsplaats in de Herv. gemeente Culemborg (Gelderland), is bij koninklijk besluit van 5 Oct. de benoeming uitgebragt op den Heer W. H. Mirandolle, prek. te Zijpe.

Gisteren werd alhier het feest, gegeven door de redijkerskamer, opgericht in het jaar 1844, ter gedachtenis van Mr. Willem Bilderdijk, naar aanleiding van den 100sten verjaardag zijner geboorte te dezer stede (op den 7den Sept. 1756) met den besten uitslag en tot algemeen genoegen gevierd. Het eerste gedeelte van dit herinneringsfeest bestond in eene feestrede, welke door den hooggeschatten leerling van den grooten dichter Mr. I. da Costa, des namiddags ten 2 ure werd uitgesproken in het lokaal de *Eensgezindheid*, voor eene nitgelezenen schaar van toehoorders en toehoorderessen, bestaande uit de leden van gezegde Redijkerskamer en een aanzienlijk getal herwaarts genoodigde letterkundigen en bewonderaars van Bilderdijk. De voorzitter der redijkerskamer, Mr. B. J. Müller, opende het feest en heette de aanwezigen, waaronder eenige uit een naburig rijk waren overgekomen, in eene korte maar warme toespraak van harte welkom. Hierop betrad de Hr. da Costa het spreekgestoelte en droeg eene redevoering voor, zoo als hij die alleen weet voor te dragen, zoowel belangrijk en boeiend van inhoud, schitterend door verhevene gedachten en vernuftige wendingen, als door levendige en warme voordragt de aandacht en belangstelling der toehoorders onafgebroken bezig houdende en hen als onwederstaanbaar medeslepende. Het was geene uitvoerige levensbeschrijving van Bilderdijk, welke de spreker gaf, waartoe de tijdruimte, om die naar eisch te ontwikkelen, te beperkt zoude geweest zijn, maar de spreker bepaalde zich, zoo als hij te regt begreep, tot eenige hoofdpunten in het leven van den man, waaraan hij hulde, maar eene onpartijdige hulde wilde brengen, in zoover zij in verband stonden met zijne ontwikkeling als dichter en stelde zich overigens tot hoofddoel, om Bilderdijk in zijne kenmerkende eigenschappen als dichter en als mensch te doen kennen. Hier vertoonde zich de spreker geheel op zijn terrein; niet als redenaar, maar als dichter wist hij de heerlijke gaven en eigenschappen van zijn

grooten geestverwant, in gloeiende en bezielde taal duidelijk en aanschouwelijk te maken, en dat zijne rede een diepen indruk op zijne toehoorders maakte, bleek ondubbelzinnig uit de herhaalde teekenen van bijval en uit de gespannen aandacht, waarmede allen zijne woorden opvingen. Wij onthouden ons van eene koude schets van deze redevoering te geven, waarvoor zij ook minder vatbaar is; alleen wijzen wij op de bovenal belangwekkende vergelijking, welke de spreker in het laatste gedeelte zijner rede maakte tusschen de dichterlijke verdiensten van drie andere groote dichters, Vondel, Shakespeare en Göthe, en die van Bilderdijk.

Na het houden dezer redevoering, waarvoor de voorzitter den begaafden spreker een welverdienden dank en hulde toebragt, scheidden zich de feestelingen naar hereenigden/ich des namiddags in het lokaal *Odeon*. Dit tweede gedeelte van de gedachtenisviering van den grooten dichter voldeed niet minder aan de verwachting dan het eerste en was, hoewel eenvoudig, evenwel doelmatig ingerigt. Door de leden der redijkerskamer werden onderscheidene dichtstukken van Bilderdijk voorgedragen, waarbij zooveel mogelijk de door hem beoefende dichtsoorten vertegenwoordigd werden. Wij aarzelen niet de voordragt dezer proeven van Bilderdijks poëzij zeer verdienstelijk te noemen en bovenal droeg die van Floris V (met eenige bekortingen) de algemeene goedkeuring weg, welke voordragt, behalve door de leden der redijkerskamer, door den Heer A. Peters en Mej. S. Sablailrols werd uitgevoerd.

Het muzikale gedeelte van dit zoo schoone feest bestond in eene ouverture en entr'actes tot Bilderdijks' treurspel *Floris V*, door den Heer J. M. Coenen, een werk, in hetwelk de geest dezer grootsche schepping van onzen paikdichter als in een spiegel teruggekaanst wordt en dat den indruk er van op de toehoorders aanmerkelijk verhoogt en in eene cantate *Bilderdijks' Eere*, gedicht van den Heer H. J. Schimmel, muziek van den Heer G. A. Heinze. De introductie (N°. 1. *Adagio con moto*) van dit opzettelijk voor het feest gecomponeerde werk, eene schildering van den chaos, is geen chaos van toonen, maar zij schildert op eene zinrijke wijze de ontwarring van den bajert, die door de woorden van het gedicht in recit wordt beschreven, tot op het oogenblik, dat op Godes woord het licht verschijnt, wanneer ook de muziek in volle helderheid zich doet hooren en het koor den lof der schepping (*Andante con moto* 4/4) aanheft. In een volgend recitatief gevolgd door een koor, wordt de poëzij als de zon van het menschedom bezongen. In N°. 2. Een karakteristiek koor (*Allegro ma non troppo con fuoco* 3/4) worstelt de mensch tegen de elementen en de vijandige dieren en tracht slechts in de lighamelijke behoeften te voorzien; maar deze bevredigd zijnde, haakt hij ook naar voedsel voor de ziel. En dit vindt hij in de poëzij (N°. 3 *Andante con moto* 6/8) ariette voor tenor solo gevolgd door een koor, dat de woeste aarde door haar als in een Eden herschapen ziet. Het volgende koor N°. 4. (*Allegro maestoso* 4/4) brengt hulde toe aan de goddelijke dichtkunst en een melodramatisch recit, mede aan haar en aan haren hoogen priester Bilderdijk, in welken huldekreet het koor instemt. Een duetino voor tenor en bas (N°. 5 *Moderato* 9/8) schetst in bijzonder gelukkig gevonden motieven, de hooge vlugt van des dichters verheven geest, en een kwartet met koor (N°. 6 *Allegro Vivace* 6/4) Bilderdijks' dichtvermogen in al zijnen omvang, eene rijke schildering vol leven en beweging, prijkelende met de heerlijkste kleuren. Het volgende melodramatische recit verkondigt op profetischen toon, dat Bilderdijks naam en glorie niet zal vergaan, zoo lang Nederlands volk en taal in wezen zullen blijven, en deze voorzegging wordt in een schitterend slotkoor met kwartet ten volle beëindigd.

Deze cantate, een meesterstuk van compositie, zoowel wat de opvatting van het zinrijke en doelmatige gedicht, als wat de stemleiding, de melodische en harmonische trekken en wendingen en de karakteristieke instrumentatie betreft, werd door een veertigtal leden van de liedertafelen *Eutonia* en *Euterpe*, en door eenige andere dilettanten, die zich met den solozang en het declamatorisch gedeelte wel hadden willen belasten, op eene bijzonder verdienstelijke wijze, onder de leiding van den Heer G. A. Heinze, den componist van dezelve, voorgedragen. En ook het orkest heeft zich ten deze loffelijk van zijne taak gekweten. Op het slot der cantate werd de Heer G. H. Heinze door de opgetogen vergadering tot tweemaal toe met daverende toejuichingen teruggeroepen. Het zoude te wenschen zijn, dat dit schoone muziekstuk, met bijvoeging van een Hoogduitschen tekst, in het licht werd gegeven, opdat het voor de muzikale wereld niet verloren mogt gaan!

Dezer dagen heeft het licht gezien eene hoogst belangrijke en nuttige kaart, ontworpen en geteekend door den Heer S. Gille Heringa, directeur aan het postkantoor te Schiedam, van het Koninkrijk der Nederlanden, aantoonende de wijze waarop en de plaatsen waarheen op 1 Sept. 1856 briefpaketten worden verzonden of briefbestelling wordt verrigt op kosten van 's Rijks schatkist, benevens opgave waar op dat tijdstip E. M. telegraafkantoren geopend waren. De uitvoering (steendruk van den Heer A. J. Bogaerts te Breda) is alleziens net en de duidelijkheid laat niets te wenschen over. De uitgave is geschied bij de Heeren J. C. en W. Altorffer te Middelburg.

Den Heer Gaillard, Indisch hoofd-ambtenaar, laatst resident te Japara op Java, die zich tot herstel zijner gezondheid met verlof hier te lande bevindt, werd dezer dagen een prachtig en kostbaar geschenk ter hand gesteld, hem aangeboden door de ingezetenen dier residentie als aandeken en blijk van achting en toegenegenheid. Het geschenk bestaat uit een zeer volledig keurig bewerkt zilveren theeservies, zijnde het blad voorzien van het opschrift: *De Ingezeten van Japara aan den Heer M. A. J. Gaillard, laatst Resident van Japara. September 1856.*

Omtrent de expeditie in het Lampongsche zijn wij in staat gesteld, de volgende uittreksels uit brieven van Batavia, dd. 25 Julij, 1 en 8 Aug. mede te deelen. Wij doen dit des te gereedelijker, om het gewigt dier expeditie te doen uitkomen en de geschiedenis van hare noodzakelijkheid te doen bekend worden.

BATAVIA, 25 Julij 1856.

In de Lampongsche districten, zuidelijk van Telok-Belong in de baai der Lampongsch, ligt de circa 4800 voet hoogen berg Waga-Bassa, die men op iedere eenigzins uitvoerige kaart zeer gemakkelijk vinden kan. Op dien berg zijn vier Marga's of Maleische volkstammen gevestigd, die sedert jaren woelig en onrustig, veelal in oorlog met elkander zijn, met zeeroovers heulen en den smokkelhandel op eene uitgebreide schaal met Sing-pore drijven.

Dikwerf reeds heeft men hen door kracht van wapenen moeten bedwingen, doch waren eens de troepen wederom verwijderd, dan ging het oude leven wederom zijn gang.

Onder de gouverneur-generaal Daendels werd door dezen zelfs een der meest invloed uitoefenende hoofden, Raden-Intan, dien men niet meester konde worden, tot regent der lampongsche benoemd, met den titel van kolonel, ten einde hem zodoende voor de Nederlandsche regering te winnen.

Niets heeft echter kunnen baten, het kwaad werd van dag tot dag erger, het steeg in de laatste tijden tot openlijk verzet tegen het gouvernement.

Als het ware aan de poorten van Batavia gelegen, en bij de dagelijks toenemende vaart door Sraat Sunda, kan die overmoed niet langer geduld worden, zal niet onze geheele zedelijke invloed verloren gaan en ook andere volken daardoor tot verzet worden aangespoord.

Twee der opperhoofden dier stammen, Raden-Intan, kleinzoon van den hiervoor genoemden en pangheran Singa-Branta, spelen hier eene voornamende rol en hebben zich met de hunnen geducht versterkt.

De eerste op de oostzijde van den Hadja-Bassa op een van de steile berggruggen, heeft zijne versterking Katimbang geheet.

De tweede op een dier berggruggen aan de zuidzijde, Bandhoele geheet, die met 7 stukken geschut gewapend zou zijn.

Het gouvernement heeft nu besloten, om aan zulk eene onbestaanbare orde van zaken voor goed een einde te maken; de oproerige Marga's door kracht van wapenen tot onderwerping te dwingen, het land bezet te houden en onder een geregeld bestuur te brengen, met verwijdering der oproerige hoofden.

Aan den kolonel Waleson heeft het die gewigtige en dubbele taak opgedragen, dat is, die van het bevel over de militaire expeditie en onderwerping met geweld van wapenen, en de in bezittingeming met de civiele regeling der Lampongsche landen, eene keuze, die voor dien hoofd-officier allervereërendst is.

Bevelhebber van eene belangrijke expeditie, commissaris van het gouvernement tot regeling der belangen van land en volk, met toevoeging als mede-commissaris van den tegenwoordigen kapitein civil en militair gezaghebber der Lampons, den Heer Köhler, rust op hem een zware taak; waarvan hij al het gewigt moet gevoelen.

MENGELINGEN.

WAARSCHUWING TEGEN DE ZOOGENAAMDE ANTI-PHOSPHORISCHE LUCIFERS.

In den laatste tijd is onder den naam van Anti-Phosphorische Lucifers eene soort lucifers in den handel gekomen, die door fabrikanten en handelaars uitermate worden aangeprezen. Onder anderen wordt betoogd, dat door deze lucifers alle gevaar, dat door den phosphorus konde ontstaan, wordt voorkomen. Voor scheikundigen en lieden van het vak zijn de navolgende regelen overbodig, omdat zodanige bewering bij de analyse der ontvlammende stof en der oppervlakte waarop men ze strijkt, belagchelijk zoude toeschijnen; die regelen zijn dan ook alleen bestemd om aan het groote publiek het gevaar voor oogen te houden, hetwelk met het gebruik van deze lucifers kan verbonden zijn. Wat de lucifers zelfden aangaat bestaat de ontvlambare stof derzelfde, wat het hoofbestanddeel betreft, uit chloorzure alkali en een zwavel-metaal-mengsel, die bij de vlamvating altijd van meer of minder zware ontplofing gepaard gaan en misdsien het zoogenaaemde spatten der lucifers veroorzaken. Het gevaar is hierbij groot en bepaalt zich niet slechts tot de goederen der verbruikers, als kleederen, tafellakens en dergelijke verbrandbare voorwerpen, doch er hebben zich helaas ook verscheiden gevallen vertoond, waar zoowel bij de fabricatie als bij het verbruik personen het gezigt hebben verloren door het ontloffen en spatten der ontvlammende lucifers. Maar oneindig grooter kan het gevaar worden door de wrijfplaats, waartegen de lucifers moeten worden aangestoken. Het onderzoek heeft aangetoond, dat de wrijfplaats bestaat uit amorphe phosphorus, die door middel van lijnwasser of een ander lechtmiddel wordt vastgekleefd. Iederen verbruiker zal het bekend zijn, hoe zorgeloos met de houten of papieren doosjes, in welke de lucifers gesloten worden, over het algemeen wordt omgegaan; dit heeft echter bij de gewone phosphorische lucifers niets te beteekenen, dewijl bij deze de wrijfplaats (zand of glas) volstrekt onschadelijk is. Geheel anders daarentegen is het geval bij deze nieuwe anti-phosphorus lucifers. Hier wordt achteloos omgegaan met een lichzaam, hetwelk de meeste voorzigtigheid vereischt en dat in de handen van kinderen, die gaarne met dergelijke leeg doosjes spelen, velerlei ongeluk kan te weeg brengen. Voorts zijn in de laatste tijden met phosphorus dikwerf pogingen tot vergiftiging aangewend, die meerendeels zijn vrijdeld door den reuk van phosphorus, dien de daarmede bezwangerde spijsen of dranken van zich geven. Nu wordt echter bij massa in elks handen gesteld een phosphorus, die geen reuk van zich geeft en die door onkundigen niet door den reuk of het loutere uitwendige onderzoek als phosphorus kan worden herkend. Wijders heeft men bereids voorbeelden, dat de wrijfplaats aan de doosjes bij het aanstrijken zijn in brand geraakt en zoodoende niet onbelangrijke ongelukken te weeg gebragt; ongerekend, dat op plaatsen, waar men gewoon is tegen den wand te wrijven, gevaar van brand kan ontstaan. Ten aanzien van de lucifers behoort men nog in het oog te houden, dat het gebruik derzelfde in woonkamers in hooge mate onangenaam en voor teer gevoelige menschen lastig is, doordien het verbranden van chloorzure alkali (in dit zwavel-metaalmengsel de ademhalings-organen op eene hinderlijke wijze aandoet. Men kan niet onkennen, dat deze soort van lucifers niet voor verbetering vatbaar zijn, maar ze nu reeds en in hunnen tegenwoordigen staat aan het onkundige publiek in handen te geven, zal altijd gevaarlijk heeten, wanneer men bedenkt, dat de voornaamste grondstof (alkali en zwavel-antimonium) dezelfde is, die voor de vervaardiging der slaghoedjes, congrevische vuurpijlen en andere ontlofende lichamen wordt gebezigd. De lucifers van alle soort, die tegenwoordig in den handel zijn, kunnen bij eene toevallige vlamvating hoogst genomen langzaam branden en zullen, wanneer men de toetreding van vrije lucht afsnijdt, in zich zelve verstikken. Nu bedenke men echter, dat bij de nieuw uitgevonden lucifers op vrachtwagens, in schepen, op pakhuizen of andere plaatsen, waar vele kisten zijn geplaatst, door stooten, vallen, enz., eene ontlofing plaats grijpe! Alles wat in hunne nabijheid zich bevindt, moet immers in een oogenblik vernietigd worden; want dat deze lucifers alleenlijk door in aanraking te komen met de op de doosjes gehechte wrijfplaats vuur vatten, is eene bewering, van wier ongegrondheid een ieder zich kan overtuigen, die zekerheid dienaangaande mogt wenschen te verkrijgen. Men strijke de lucifers der nieuwe uitvinding langs de kagchel, tegen een ruwen wand, kortom tegen eene oppervlakte, welke ruimte heeft voor een streek van eenige voeten lengte, of men sla met een hamer op de ontlofbare stof, en zij branden even goed en spatten even verderfelijk, alsof zij met de daarvoor geprepareerde wrijfplaats aan de doosjes in aanraking wierden gebragt. Is derhalve de voorvaderlijke gulden spreuk: *Onderzoek alle dingen en behoudt het beste!* immer van toepassing geweest, zoo is zij het voorzeker in het onderhavige geval, waar eene betrekkelijk-kewijze gevaarlooze waar tegen eene oneindig gevaarlijkere verwisseld wordt en aan welke men, om haar ingang te verschaffen, eenen aange-naam klinkenden naam geeft en oppervlakkige doch geruststellende verklaringen bijvoegt. (Köln. Zeitg.)

EEN JAGT-AVONTUUR IN ZUID-AFRIKA.

De nacht van 15 Julij, zoo verhaalt de Engelsche reiziger Anderson in zijn werk *Lake Ngami*, zal altijd in mijn geheugen blijven als een van de belangrijkste tijdperken mijns levens, want in den loop van dien nacht bevond ik mij letterlijk driemaal in de klauwen van den dood en ont kwam daaraan slechts als door een wonder.

Wegens de aanhoudende vervolging, waarvan het groot wild in de laatste tijden in Kobis was blootgesteld geweest, was het niet alleen zeldzaam maar ook voorzigtig geworden. Desniettemin vernam ik, dat er in Abeghan nog altijd olifanten en rhinocerossen waren en begaf mij derhalve in gezegden nacht derwaarts. Tamelijk onvoorzigtig koos ik, zoo als gewoonlijk alleen, mijne stelling op eene smalle landstrook tusschen twee kleine vijvers; de ruimte aan weerszijde van de plek, waarop ik mij bevond, was slechts zoo groot, dat een groot dier zich tusschen mij en het water konde plaats vinden; ik had buiten mijne buks nog twee of drie reserve-geweren bij mij.

Het was een heerlijke tropische, door de maan opgeluisterde nacht, welke laatste een onbeschrijfelijk nacht en betoverend licht over het slui merend landschap verspreidde; zij scheen zoo helder, dat ik op een aanzienlijken afstand zelfs een klein dier kon onderscheiden. Ik had juist mijne beschikkingen genomen, toen een gedruisch niet ongelijk aan het voorbij-trekken van een artillerietrein de diepe stilte afbrak; het kwam oogen schijnlijk uit de richting van een dier talrijke steenpaden of veelere wegen, die naar het water leidden, en ik dacht, dat het veroorzaakt werd door een wagen, die de Kalahari ontmoet hadden. Ik verhiel mij een weinig tot mijne liggende positie en rigtte mijne oogen strak op de struiken, waaruit die zonderlinge toonen schenen te komen, maar was een tijd lang buiten staat, mij die genoegzaam te verklaren. Plotseling werd de sluier, die het geheim omhulde, opgeheven, door de verschijning van een ontzagge lijken olifant, die dadelijk door andere, omstreeks achttien in getal, ge volgd werd. Hunne buitengewone hooge gestalte toonde mij op het eerste gezigt aan, dat dit mannetjes waren. Het was een heerlijke schouw spel, die ontzagge lijke gedierten zoo geheel vrij en met argeloosheid tred te zien aanstappen. De enigszins verheven bodem, waarvan zij afkwa men en die naar het water toe een weinig afielde, alsmede de nevelachtige nachtlucht gaven aan hunne, reeds van natuur, reussachtige lichamen nog een grooter en indrukwekkender voorkomen.

Mij zoo diep mogelijk in het struikgewas neerbukkende, wachtte ik met kloppend hart en gereed gehouden buks de nadering van den aanvoerder der troep af, die geen gevaar vermoedende, regelreht op mijne schuil plaats afkwam. De positie van zijn lichzaam evenwel was ongunstig voor een schot en daar ik bij ondervinding wist, dat ik weinig kans zoude hebben, om meer dan een goed schot te doen, wachtte ik de gelegenheid af, om op zijn schouder te vuren, welke bij nachtelijk schieten boven elk ander deel als mikpunt de voorkeur verdient. Deze gelegenheid bood zich echter ongeluk kigerwijze eerst aan, toen zijn reuzenlijf zich boven mijn hoofd verhiel. Het gevolg was, dat, terwijl ik den mond van mijne buks opheffen wilde, ik door hem bemerkt werd en hij, nog voor dat ik het geweer aan den schou der kon brengen, zich omkeerde en met opgehevene snuit en opengesperde ooren een woedenden aanval op mij deed. Het was nu te laat, aan de vlugt te denken en evenmin kon ik mij met de hoop vlijen, het woedende dier te vellen. Mijn leven was in het uiterste gevaar en daar ik zag, dat, wanneer ik gedeeltelijk overeind bleef, de olifant mij onvernijdelijk met zijne snuit zoude pakken, wierp ik mij met eenige hevigheid op mijn rug. In deze houding en zonder de buks aan den schouder te leggen, vuurde ik op goed geluk naar zijn borst en stiet te gelijker tijd een zoo doordrin gend mogelijk geschreeuw uit. Naar alle menschelijke waarschijnlijkheid reddde mij mijn veranderde positie het leven; want op hetzelfde oogenblik raakte de snuit van het in woede ontstoken dier juist de plaats aan waar ik te voren gelegen had en rukte eenige zeer groote steenbrokken, die in mijne nabijheid lagen, als zoo vele keisteuntjes weg. In het volgende oogenblik stapte zijn plompe voorpoot vlak langs mijn gezigt voort. Nu was ik niets wachtende dan dat ik door hem vertrappt zoude worden, maar men stelle zich mijne vreugde voor, als hij, in plaats van zijn aanval te vernieuwen, zich links wendde en tamelijk snel weg liep. Ik had geluk kig geen ander letsel bekomen dan eenige builen van de neergvallene steenen. Naast de Goddelijke Voorzienigheid schrijf ik mijne buitengewone redding toe aan de verwarring van het dier door de wond, die ik hem toebragt, alsmede aan het geschreeuw, dat ik in mijn uitersten nood uit stiet. Naauwelijks had de olifant mij verlaten, of ik stond weder overeind, greep een mijner reserve geweren en mikte op hem, maar tot mijn groote spijt weigerde het geweer; hoe gelukkig, dat di. nu en niet bij het eerste schot gebeurde, want dan ware ik reddeloos verloren geweest.

Middelevrij trokken de overige olifanten naar het struikgewas terug en k maaktej zoo goed ik kon mijne schuilplaats weder in orde. Toen zij

wederom verschenen aan den overkant van den vijver, bleven zij op zoo grooten afstand van mij verwijderd, dat ik niet met uitzigt op goed gevolg op hen konde schieten en ook verder trachtte ik te vergeets, hen onder bereik van mijn schot te krijgen.

Te midden van deze mijne pogingen begon ik na te denken over mijne wonderbaarlijke redding, maar naauwelijks had ik mij eenigermate in deze gedachten verdiept, of ik bemerkte op een geringen afstand een ontzagge lijke grooten witten rhinoceros, die zijn zwaren en lompen kop door het geboomte stak en dadelijk daarop mijne schuilplaats tot op ongeveer twaalf schreden naderde. In zijne breedte was hij aan mij blootgesteld en ofschoon mijne ontmoeting met den olifant nog zoo versch in mijn geheugen lag, vuurde ik toch oogenblikkelijk. Het dier viel niet dadelijk, maar zekere kenteekenen gaven mij de overtuiging, dat hij niet lang meer te leven had.

Naauwelijks had ik mijn geweer op nieuw geladen, toen zich een zwarte rhinoceros van de Keila-soort, zoo als later bleek een wijfje, aan het water vertoonde; hare stelling was echter, zoo als vroeger bij den olifant, niet gunstig voor een goed schot, maar daar zij mij zeer nabij was, meende ik met tamelijke zekerheid, haar een poot te kunnen afschieten en haar daardoor buiten staat te stellen om te loopen. Dit gelukte mij ook. Mijn schot maakte haar razend en zij snelde op hare drie pooten voort, terwijl ik haar een tweede schot achterna zond, hetwelk schijnbaar weinig of geene uitwerking had. Dit deed mij leed, haar niet op eens uit haar lijden geholpen te hebben, maar daar ik met de zaden en de gewoonte van den rhinoceros te goed bekend was, wangede ik het niet, haar onder zulke omstandigheden te vervolgen, maar wilde liever het aanbreken van den dag afwachten, om haar alstien met behulp mijner honden geheel af te maken. Dit zoude echter niet alzo geschieden.

Daar nu geene olifanten of ander groot wild meer verscheen, hield ik het nu voor een geschikt tijdstip, om mijn vroeger gewonden witten rhino ceros op te zoeken. Weldra vond ik werkelijk zijn lijf, want mijn kogel had, naar ik vermoedde, zijn spoedigen dood ten gevolge geaad. Naar mijne oorspronkelijke schuilplaats terugkeerende, wendde ik mij toevallig naar de richting, welke de zwarte wijfjes-rhinoceros ingeslagen had en tot mijn onge lak, zoo als vervolgens bleek, stond ik consklaps voor haar. Zij was nog altijd op de been, maar hare stelling voor mij ongunstig. In de hoop nu, dat zij zich in eene voor mij meer geschikte positie zoude bewegen en mij al dus in staat stellen, haar eens vooral het levenslicht uit te blazen, nam ik een steen op en wierp dien met alle kracht tegen haar. Met een ontzettend gesnuif, haren staart in de hoogte heffende, haren kop digt aan den grond houdende en stofwolken doende opstuiven, ijde zij woedend op mij toe. Ik had naauwelijks den tijd, mijn geweer aan te leggen en af te vuren, voordat zij mij op het lijf kwam; maar een oogenblik daarna, toen zij zich instinctmatig omkeerde en wilde afrekken, stortte zij neder. Haar val was zoo geweldig, dat mijn geweer, kruidhoren en mijn kogeltas, alsmede mijn muts in de lucht vlogen. Toen het razende dier op mij los stormde, kwam de gedachte bij mij op, dat, wanneer zij mij niet dadelijk met haren horen doorboorde, hare onstuimigheid (nadat zij mij, hetgeen ik voor eene uitmaakte zaak hield, zoude ter aarde geworpen hebben) zoo groot zoude zijn, dat zij over mij heen stui ven en mij zoo eenige hoop op ontsnappen verschaffen zoude. Zoo geschiedde het ook werkelijk; want terwijl zij op mij loernde (waarbij haar kop en het voorste gedeelte van haar lichaam, wegens de ontzagge lijke zwaarte van het dier, half in het zand begraven was) en daarbij met groote hevigheid op mij toe ijde, ging haar voorlijf over mij heen. Daar het mijn leven gold, nam ik het oogenblik waar en glijpte, toen zij zich gereed maakte, den aanval te hervatten, tusschen hare achterpooten door. Maar het woedende mon ster liet mij nog niet varen. Naauwelijks was ik weder op de been, toen zij mij ten tweedenmale ter aarde wierp en met haren horen mijn regterschenkel bijna van de knie tot aan de heup openreht (ofschoon niet diep); buitendien bragt zij mij met hare voorpooten een vreesle lijken slag toe aan den linkerschouder bij den achterhals. Mijne rib ben kraakten onder het ontzagge lijke gewicht en de drukking, en ik had, naar ik geloof, een oogenblik het bewustzijn verloren; ten minste ik heb slechts eene verwarde herinnering van hetgeen er later voorviel. Alleen herinner ik mij nog, dat ik, toen ik mijn hoofd ophief, een vreesle lijke snuiven en vallen in het nabijzijnd geboomte hoorde. Toen stond ik op, ofschoon met veel moeite, en begaf mij, zoo goed als ik gaan kon, naar een grooten boom, om mijn eenige beschutting te verschaffen. Maar deze voorzorg was overbodig; het dier toonde voor als nog ten minste weinig geneigtheid, om mij lastig te vallen. Gedurende den strijd, of ten gevolge van de pijn, die het van zijne wonde ondervond, had het mij uit het oog verloren of wellicht zijne wraaklust genoeg aan mij gekoeld. Hoe het zij, ik bragt er, ofschoon zwaar gewond en derlijks mishandeld, het leven be houden af.

Gedurende het grootste gedeelte van dezen strijd had ik mijne tegen woordigheid van geest behouden; toen het gevaar voorbij was en ik den tijd had, om mijne verwarde en ontstelde zinnen eenigzins te verzamelen, werd ik door eene zenuwaandoening overvallen, welke een hevig beven ten gevolge had. Ik heb sedert weder vele rhinocerossen gedood, maar toch moesten verscheiden weken verloopren, voor dat ik deze dieren met koelbloedig heid konde te gemoet gaan.

Tegen zonsopgang kwam mijn bediende Kamapijn, dien ik den avond te voren op omstreeks een halve mijl afstands achtergelaten had, bij mij, om mijne geweren en andere zaken te brengen. Ik verhaalde hem met weinige woorden mijn ongeval. Hij luisterde naar mij met ongelooftige ooren; maar het gezigt van mijn gewonden schenkel overtuigde hem wel dra, dat ik niet schertste. Ik beval hem hierop, een der geweren te nemen en de gewonde rhinoceros op te zoeken, maar ried hem voornamelijkheid aan bij het naderen tot het dier, hetwelk, zoo als ik meende reden te hebben om te vermoeden, nog niet dood was. Hij was naauwelijks eenige minuten afwezig, toen ik een jammerkreet vernam. Verschrikt sprong ik op, maar al te zeer begrijpende, dat het dier ook den jongen aangegrepen had. Dadelijk nam ik mijne buks op den schouder en zoo spoedig, als mijne gebrekkelijke toestand het toeliet, ijde ik naar de bekende plaats. Daar zag ik een schouwspel, dat mij tot op het laatst mijner dagen niet uit het geheugen zal gaan. Een paar el van elkander stonden de rhinoceros en de jonge wilde; de laatste als versteend van schrik, om zoo te zeggen vastgeklonken aan den grond. Ik kroop daarom aan de zijde van de rhinoceros voorwaarts, vlak tegenover de plaats, waar zich de jongen bevond, ten einde de opmerkzaamheid van het dier van hem af te wenden, legde aan en vuurde, waarop de rhinoceros razend heen en weder rende, zonder hare aanvallende beweging op een be paald voorwerp te rigten. In dit tijdsgewricht van hare wilde razernij schoot ik het eene schot voor het andere na op haar af, maar dacht, dat zij nimmer zoude vallen. Eindelijk toch zonk zij langzaam ter aarde; ik meende, dat zij in doodstrijd lag en dat alle gevaar nu voorbij was. Onbevreesd naderde ik haar en wilde juist, om haar den genadeslag te geven, den mond van mijn geweer in haar oor leggen, toen zij tot mijn schrik en verbazing andermaal opstond. IJlings mikte ik nogmaals, spande den haan, maar moest, door het woedende dier vervolgd, nogmaals terug wijken. Dit duurde echter gelukkig niet lang; want juist toen ik in een boschje de wijk wilde nemen, viel zij dood voor mijne voeten neder, en wel zoo digt, dat ik haar met mijne buks had kunnen aanraken. Nog een oogenblik levens en zij had mij wellicht gespiet aan haren hoorn, die hoe vel kort toch zoo scherp als een scheermes was.

CONCERT- EN TOONEELNIEUWS.

AMSTERDAM, Zondag 12 October.

STADS SCHOUWBURG. *De Graaf van Lavernie*, een gisteren avond met bijval ten tooneele gebragt nieuw drama, bevat eene wijdooploope romanti sche gebeurtenis onder Lodewijk XIV, waarin deze monarch alsmede Mw. de Maintenon, de minister van oorlog de Louvois, Willem III van Oranje, van Graaft, een Rotterdamsch koopman, enz., betrokken zijn. De fabel boeit den toehoorder en doet hem met verlangen naar den afloop der worsteling tusschen Mw. de Maintenon en de Louvois uitzien. Ook is er voor het effect toereikend gezorgd door verrassende en treffende tooneelen, pikante dialogen, zorgwekkende situaties, enz. De vertooning was over het algemeen, even als de mise-en-scène, zeer verdienstelijk. De voornaamste rollen werden vervuld door de Heeren Roobol, Lodewijk XIV; Veltman, Louvois; Morin, Lavernie; Albregt, Jaspin; Tjasink, Prins van Oranje; Metsch, van Graaft; Mw. Engelman-Bia, de Mainte non; Mw. Dijk-Albregt, Gravin de Lavernie; Mw. Roos, Antoinette; Mw. Stotz-Majofski, Nanon, enz., enz. Ten slotte werden de hoofd vertooners met bravogeluid teruggeroepen. De aangekondigde herha lingen verdienen de belangstelling van ons tooneelminnend publiek. Van de uitvoering van Mozart's *Don Juan* op Dingsdag jongstleden hebben wij reeds in ons blad ter loops gewaagd. Wij voegen hier nog bij, dat Mw. Telli Rosa eene zoo allerliefste Zerline was, als men ooit alhier heeft gezien, dat de Heer Kren als Leporello, de Heer Hor warth als Don Pedro voldoende waren, dat Mw. L. Nachtigall zich als Donna Anna zeer verdienstelijk van hare taak gekweten heeft, aangezien zij de rol van Elvira gerepeterd had, en die van Donna Anna des avonds moest zingen; dat Mw. Ziegeler de eerste aria van Donna Elvira zeer goed gezongen, maar het overige dezer partij, die zij wellicht in geen jaar ver vuld en plousseling zonder studie en repetitie weder opgevat had, niet dan gebrekkig heeft kunnen voordragen; dat de Heer Garso, die een zoo lief lie, maar zacht geluid bezit, zijne stem, misschien op aanraden van een onkundige, heeft willen uitzetten en versterken, en die daardoor zijn geluid en zijn zang bedorven en de zooschoone zangpartij van Don Octavio verknood heeft; dat de Hr. Borkowski, alhoewel eene vrij goede baritonstem en eengoed tooneel figur bezittende, wegens gebrek aan tooneel-routine zich zoo weinig gun stig heeft weten te kleeden, zijne rol van Don Juan zoo slecht gespeeld en de zangpartij, ofschoon niet slecht gezongen, maar zoo slecht heeft voor gedragen, dat hem de wreede onderscheiding van uitgesloten te worden ten deel gevallen is; en eindelijk, dat de mise-en-scène zoo slordig

of onkundig en de geheele uitvoering zoó gebrekkig geweest is, dat men het als een groot blijk van de verdiensten des orkestmeesters mag beschouwen, dat hij het geheel heeft gelukkig weten in orde te hou den en ten einde te brengen. Wat de herhaling van Flotow's *Martha* op Donderdag jl. betreft, deze was even keurig als de eerste uitvoering acht lagen vroeger, en verschaftte aan de dames Telli Rosa en Hofbauer, en aan de Heeren Garso en Kren cerverolle en welverdiende toejuichingen. Eerstdaags wordt Rossini's *Tancredi* verwacht. De rollen van Tancredi en Arménide, door de dames Hofbauer en Telli Rosa vervuld, zullen voorzeker in goede handen zijn.

SALON in de Nes. Het geliefkoosde drama *Jocelin of de Kustwachter*, is dezer dagen met eene gedeeltelijk veranderde rolverdeling, herhaald en wel met vrij voldoende uitslag. Op morgen avond verwacht men een nieuw bijspel: *Een gelukkig Vader*, in hetwelk, naar men zegt, door misvattingen de koddigste en vrolijkste tooneelen geboren worden.

SALON in de Amstelstraat. Het oude vaderlandsche tooneelspel *Lourens Jz. Coster of de uitvinding der Boekdrukkunst*, van A. Loosjes Pzn., is dezer dagen met eenige veranderingen, in dit lokaal met bijval ten tooneele gebragt. De fabel kan als eene vrije vinding worden aangezien, zoo weinig steunt dezelve op de historische overlevering van daadzaken en karakters. De hoofdvertooners, te weten de Heer van Biene als Lourens Coster, Mw. Ceenen als zijne dochter Lucie, de Heer Vroombrouck als Gutterbeek, de Heer Strelitz als Cornelis van Eiken, minnaar van Lucie, enz. hebben zich van hunne respectieve taak verdienstelijk gekweten.

GRAND THEATRE in de Amstelstraat. Het van ouds geliefkoosde spec takelstuk *Robert of de Struikrovers* is weder met succes ten tooneele ge bragt. Door het Hoogduitsche tooneelgezelschap zijn met den besten bijval herhaald *Steffen Langer aus Glogau* en *das Gefängnis*, in welke beide stukken de volgende nieuwe leden van het gezelschap met den meesten bijval zijn opgetreden, te weten: Mej. Lehmann als *Erste Liebhaber*, Mej. Mennle en Mej. Schermann als *Soubretten*, Mw. Schermann voor *Mutterrollen*, de Heeren Follenberg en Kókert als *Erste Liebhaber*, de Heeren Reichenbach, Grossmann en Butterweck als *Komiker*, de Heer Meyer als *Vater*, enz.; terwijl reeds bekende leden, te weten de Heeren Frey, Neuber, Stoppenhagen, Hirtha, de Dames Frey, Munster enz., zich mede ten deze onderscheiden hebben. Op gisteren avond werd een nieuw tooneelspel *Therese Krones, oder das Leben einer Schauspielerin*, ten tooneele gebragt. Therese Krones, eene tooneelspeelster te Weenen, een vrolijk, geestig, ligzinnig, edelmoedig meisje, kan hare innerlijke roeping ten tooneele geen tegenstand bieden; zij voldoet aan die zucht, onder vindt vreugde en leed op hare loopbaan, schittert als actrice, is verkristend ten opzichte der behoeftigen, en sterft van verdriet over het verlies van haren minnaar, nadat zij dezen door een rijk geschenk in staat gesteld heeft, met het meisje zijner nieuwe keuze te huwen. De lotgevallen van dit zonderlinge meisje zijn met vreemdsoortige episodes verbonden. Mw. Mennle tegenwoordigde dit belangwekkende meisje op de treffendste wijze, zoowel wat het spel als wat den zang betreft. Zij werd dan ook door het talrijke en aanzien lijke publiek dikwerf toegejuicht en meermalen teruggeroepen; welke on derscheiding mede den Heer Reichenbach ten deel viel, die de rol van den dichter, tooneelspeler en regisseur, mede een zeer zonderling karakter (een historisch persoon), meesterlijk vervulde. Al de overige veelvul dige rollen zijn van ondergeschikt belang, doch werden intusschen over het algemeen naar eisch vervuld.

SALON op den Singel. Ten voordeele van Mad. Vivien werd Donderdag jl. het bijspel met zang, *les Souvenirs de Jeunesse*, in hetwelk het vrije en losse leven der jonge lieden van zekere klasse te Parijs, in al zijne kleuren vertoond wordt, weder ten tooneele gebragt. De Heer Lamarre, na eenige jaren afwezig te zijn geweest, werd bij zijne wederoptreding met de levendigste huldebetuigingen ontvangen; welke onderscheiding mede de verdienstelijke beneficiante erlangde. Overigens werd het stuk zeer vlg en los afgespeeld. Op morgen avond zal er een nieuwe debu tant optreden.

FRASCATI. Op het concert van Zondag jl. deed zich de Heer Emil Dehler, pianist van Leipzig, met eenigen bijval hooren. Door het voortreffelijke orkest werden eenige ouvertures, fantasies, dansen, enz., meesterlijk uitgevoerd. Heden avond zal zich de Heer W. Breddhof Jr., verdienstelijk hornist, doen hooren, en door het orkest onder anderen de reeds met lof bekende *Herinnerings-fantaisie*, 1830—1831, van den Heer A. Ber lijn, ten gehoor gebragt worden.

Bij de Heeren Theune & Co., muziekhandelaars alhier, is dezer dagen in het licht verschenen *Sonate voor het orgel*, van den Heer D.H. Dijk huysen, een der bekwaamste organisten van ons land. Dit werk, in een klassieken stijl geschreven, bevat: 10. *Allegro Moderato* in si mineur 4/4, 20. *Andante* in sol majeur 3/4, en 30. *Allegro* in si mineur 2/4, onder scheidt zich door de kunstig en schoon bewerkte en door elkander ge vlochten motieven, doelmatig verdeeld tusschen de twee handen en het pedaal, voor hetwelk een afzonderlijke notenbalk. De typografische uit voering beantwoordt aan de innerlijke waarde van het werk, hetwelk aan onze organisten-dilettanten en meesters gewis welkom zal zijn.

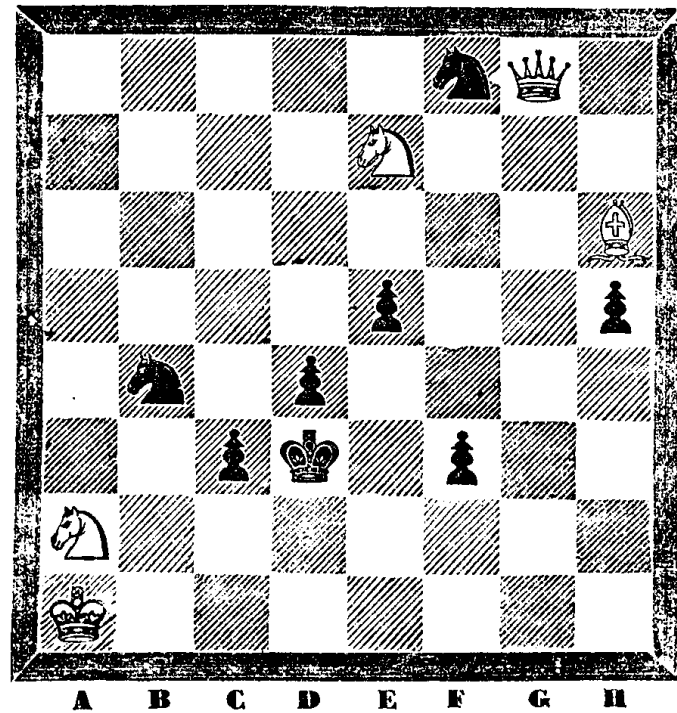
Eerstdaags zal er bij inteekening door den Heer Brix van Wahlberg, muziekhandelaar alhier, een belangwekkend werk worden uitgegeven, te weten: *Religieus Gesänge für Männerstimmen zum Gebrauche der Synago gen*, enz., van den Hr. A. Berlijn, op welks strekking en nut wij nader zullen terugkomen.

Naar wij vernemen, zal de beroemde en reeds bij ons met lof bekende viool-virtuoos, de Heer Otto von Königslow, in dit wintersizoen onze con certen opluisteren, en is hij reeds voor het eerste concert van *Felix Meritis* alhier en van *Eruditio Musica* te Rotterdam geëngageerd.

SCHAAK SPEL.

OPGAAF N°. 495.

Wit begint en geeft op den 4den zet mat.
ZWART.

PROBLEMAS.

1. Wit: Kon. F 7, Kgin E4, Rheer H6, Pions C 2, 7, E 3, 6, H 2.
ZWART: Kon. H 8, Kast. G 1, Rheer B 7, Pions C 5, D 6, 7, H 7.
Wit geeft op den 3den zet mat.

2. Wit: Kon. H 2, Kgin B8, Kast. H 8, Paarden C3, D 4, Pion E 5.
ZWART: Kon. B 6, Kast. A 7, G 7, Rheer D 7, Paard E 4, Pions A 5, B 7, G 5, H 5.
Wit geeft op den 4den zet mat.

OPLOSSING VAN N°. 493.

1. Wit. F 7 op C 7
2. G 4 " D 7
3. H 4 " F 3
4. D 7 of F 3 geeft † en mat.

OPLOSSING VAN N°. 494.

1. Wit. G 1 op F 1
2. E 3 " F 5
3. F 5 " G 3
4. H 7 geeft † en mat.

OPLOSSING DER PROBLEMAS.

1. Wit: C 2 op D 4, H 8 op D 4, C 8 op E 7 (met variatie).
2. Wtr: H 3 op E 6, D 1 op D 4, F 3 op D 2, D 2 geeft mat.

Wij hebben goede oplossingen ontvangen van de Opgaaf N°. 494 van de HH. G. S. en J. D. B. te Dordrecht, D. te Middelburg, J. J. v. B., J. H. F. Jr. alhier.

AMSTERDAM BIJ GEBR. DIEDERICHS. — GEDRUKT BIJ C. A. SPIN & ZONN.